

Egy hiányzó adatról

Meglehetősen furcsállható módját választotta Szili Katalin a tudományos vitának Kosztolányi nyelv-
szemléletének kérdéseiről szóló írásában (Nyr. 133: 14–28). Tanulmányának Epilógusában úgy
tesz súlyosan elítélő megjegyzéseket egy – egyébként jelzeten nem szaktudományos – esszére és
szerzőjére, hogy elhallgatja, kinek melyik műve miatt érezte úgy, hogy meg kell írnia a – mint
ő maga mondja – „átlagosnál odaadóbb” munkával elkészített szövegét és ennek befejezéseként az
átlagosnál jóval keményebb és sértőbb kijelentéseit. Szili eljárása a rendszerváltás előtti rosszízű
időket idézi, akkor volt ugyanis szokás úgy inszINUÁlni valakit annak egy írása miatt, hogy a kö-
zönség csak a „kritikát” ismerhette meg, a kifogásolt művet nem, mint történt ez Csoóri Sándornak
a Duray Miklós *Kutyaszorítóban* című könyvéhez írott előszava esetében.

Szili Katalin (pusztán a tőle vett jelzőket idézve:) durva, gyalázkodó hangnemű epilógusát
olvasva és a szerző kissé korszerűtlennek tűnő névmágiájának okain eltöprengve (amely szerint, ha
nem mondjuk ki az eredendően gonosz ellenség nevét, akkor talán könnyebben le tudjuk győzni)
még azt is megértjük, hogy miért is gondolja az etológus Csányi Vilmos úgy, hogy a bölcsészek
vitái „az ősi lovagi tornák rítusai szerint” szoktak lefolyni, amely szerint „A vitatott kérdés körbe-
járása előtt – [...] [vagy] helyett – az ellenfelet pocskondiázni, sértegetni kell, lovagi státusát kétségbe
vonni, szóval mindazt a szómágiát felvonultatni, ami már előre megfosztja ellenfelünket erkölcsi
értékeitől, tudatlan, tévúton járó és lehetőleg még erkölcstelen mocsoknak mutatja, akinek érveit
már figyelemre se érdemes méltatni. Miután így az ellenféllel magával tulajdonképpen már végez-
tünk, nem marad más hátra, mint a szellemi és erkölcsi fölény nyilvánvaló birtokában néhány jól
irányzott kardcsapással az igazságot kinyilatkoztatni. Ezt gyerekes dolognak tartom, bár kétségtel-
lenül szórakoztatóbb, mint az a savanyú, unalmas eljárás, amit mi használunk, amely szerint a vita-
tott témában legalább az ellenfél írásait el kell olvasni, s az adott terület fogalmait illik ismerni. És
a vita az adatok, tények logikai elemzésén alapszik” (Népszabadság, 2004. július 16.).

Szili Katalin pontosan e Csányi felvázolta „középkori rítus” alapján járt el, amikor Sándor Klára
évekkal ezelőtt megjelent esszéjét felfedezve fogadatlan prókátorként Kosztolányi védelmére kelt.

Az azonban, hogy valaki nem ért egyet egy olvasott írással, még nem menti fel a bírálót az
alól a szakmai kötelessége alól, hogy tudományosnak szánt cikkében eleget tegyen a minimális
filológiai elvárásoknak, és a kioktató erkölcsi prédikáció helyett, de legalább mellett, megadja annak
a műnek a bibliográfiai adatait, amelyikről oly heves indulattal beszél, hogy még a csúsztatásoktól
sem riad vissza.

Sándor Klára szövege ugyanis nem egy „csak az interneten keringő” iromány, holmi elekt-
ronikus szemét, amelynek Szili Katalin láttatni szeretné, hanem egy 2001 tavaszán Kosztolányi
tiszteletére összeállított és Kosztolányi munkásságát sok szempontból újszerűen megközelítő írásokat
(közel három tucatot) közlő folyóirat számban megjelent publikáció. Mivel a megjelenés adatai Sándor
Klára esszéjének minden internetes feltalálási helyén (a folyóirat honlapján: <http://www.zetna.org/zek/folyoiratok/53/sandor.html>, Sándor Klára saját oldalán: <http://orig.sandorklara.hu/konyvtar/cikkek/kosztolanyi.htm> és a nyelv művelés kártékonyásával foglalkozó weblapon is: <http://dragon.klte.hu/~tkis/kosztola.htm>) könnyen megtalálhatók, gyaníthatólag jól tudja mindezt Szili Katalin is, aki

egyébként a Sándor Klára írását közlő szabadkai irodalmi, művészeti, kritikai, társadalomtudományi lap, az *Üzenet* honlapjára Nyelvőr-beli irodalomjegyzékének tanúsága szerint maga is ellátogatott, legalább akkor, mikor megkereste Láncz Irén és Radics Anita cikkének elektronikus elérhetőségét. Az, hogy ezt miért hallgatja el, és miért akarja ezzel Sándor Klára esszéjét holmi hitvány röpiratként, és nem pedig egy (Szili Katalinnal ellentétben) a nyelvműveléssel, a nyelvi megbélyegzés lélektanával és művelődéstörténetével tudományos kutatási témaként foglalkozó társasnyelvész írásként bemutatni, maradjon a saját titka, amit bizonyos majd el fog árulni, mihelyst elolvassa saját írásának befejező sorait „a mások véleményének elfogadása, tisztelete, a szakmai tisztesség, felelősség” témaköréből.

Azok számára mindenesetre, akik nem egy elfogult bíráló félrevezető interpretációja, hanem saját véleményük alapján akarnak ítéletet alkotni, a Magyar Nyelvőr köteles lett volna legalább egy szerkesztői lábjegyzetben közölni a megtámadott írás adatait is, ha már maga a szerző erre nem volt hajlandó. Ezt pótolandó álljanak itt ezek az adatok: Sándor Klára 2001. Írás Kosztolányi nyelvszemléletéről. *Üzenet* 31: 197–205.

Kis Tamás
DE BTK